

COLUMN PETRA STIENEN

# Herinneringen aan Aletta

Aletta Jacobs. De eerste Nederlandse vrouw die ging studeren. De eerste vrouwelijke arts. Een pionier voor seksuele rechten. Een boegbeeld voor vrouwenkiesrecht. Elke twee jaar reikt de Rijksuniversiteit Groningen rond internationale vrouwendag op 8 maart de Aletta Jacobsprijs uit aan een vrouw die zich net als Aletta Jacobs inzet voor emancipatie van vrouwen. Eerder kregen Neelie Kroes en Els Borst deze eer. Dit jaar mag ik deze prijs in ontvangst nemen.

De afgelopen dagen las ik *Herinneringen*, de autobiografie van Jacobs. Toen dit boek in 1924 uitkwam was het ongewoon dat vrouwen hun levensgeschiedenis vertelden. Jacobs beschrijft haar sombere gevoelens tijdens haar jeugd omdat ze zich in een keurslijf van 'keurig damesgedrag' gedrukt voelde. Ze verhaalt over haar studietijd in Groningen en Londen, haar werk als arts in Amsterdam, haar inzet voor geboortebeperving, haar aandacht voor de rechten van prostituees, haar onvermoeibare passie voor het recht van vrouwen om politiek actief te worden en haar vele reizen voor de internationale vrouwenbeweging.

Het boek is een echt ego-document, Jacobs zet zichzelf en haar werk centraal en wil duidelijk een politiek testament achter laten. Toch blijkt ook haar erkenning voor de steun van mannen als haar vader Abraham Jacobs en haar goede vriend en latere echtgenoot Carel Victor Gerritsen in het bereiken van haar ambities. Het is opvallend hoe veel internationale vriendschappen Jacobs in die tijd onder-

***Het was ongewoon dat vrouwen zoals Jacobs hun geschiedenis vertelden***

hield met vrouwen in Europa en de Verenigde Staten. Vriendinnen die zij duidelijk als zielsverwanten zag in haar strijd voor vrouwenkiesrecht en vrede.

Een aantal opvallende passages in *Herinneringen* tonen Jacobs' zorgen over de gevolgen van de oorlogen in het begin van de twintigste eeuw voor de bevolking van Rusland en Duitsland en de half mil-

joen mensen die in ballingschap in Siberië leefden. Haar aandacht voor de hongerende Duitse bevolking viel in die tijd niet bij iedereen in goede aarde. Juist die passages schoten door mijn hoofd toen ik afgelopen week samen met tientallen vrouwelijke parlementariërs uit de EU in het Europese Parlement in Brussel deelnam aan een conferentie over vrouwelijke vluchtelingen en asielzoekers in Europa. Volgens cijfers van de VN vluchtelingenorganisatie, de UNHCR, is inmiddels zeker 50 procent van de vluchtelingen en asielzoekers in Europa vrouw of minderjarig. Dat geldt ook voor Nederland. De grote vraag op de conferentie was: hoe kunnen we er gezamenlijk voor zorgen dat deze vrouwen en minderjarigen zo snel mogelijk kunnen integreren in onze samenleving? En toen bleken de prioriteiten van Aletta Jacobs verrassend actueel. Experts beschreven hoe belangrijk het is dat er ook voor vrouwen op de vlucht toegang is tot gezondheidszorg die oog heeft voor de behoeftes van vrouwen in noodsituaties en in asielopvang. Denk aan speciale zorg voor zwangere vrou-

wen en toegang tot anticonceptie, maandverband en tampons en mensen met expertise over traumaverwerking na seksueel geweld. Daarnaast gaf een aantal parlementariërs uit Duitsland, Engeland, Tjechië en Portugal voorbeelden over het belang van goed taalonderwijs voor vrouwen zodat ze vanaf het begin van hun aankomst zelfstandig beslissingen kunnen gaan nemen en niet afhankelijk blijven

***Onderwijs is cruciaal voor vrouwen om hun kansen op een baan te vergroten***

van de mannen in hun familie voor communicatie met de nieuwe omgeving. Ook in een later stadium is onderwijs cruciaal voor vrouwen om hun kansen op een baan te vergroten. Sommige sprekers sloegen naar mijn smaak net iets te veel door in hun beschrijving van vrouwelijke vluchtelingen als zielige slachtoffers die hulp en bescherming nodig hebben. Want

als ik iets heb geleerd van mijn ontmoetingen met vrouwen die oorlog en geweld ontvluchten is dat velen van hen juist heel veerkrachtig zijn en op eigen kracht iets van hun leven en dat van hun familie willen maken. Ik vermoed dat Aletta Jacobs gewild zou hebben dat al die vrouwelijke parlementariërs (uiteraard samen met hun mannelijke collega's) zich gaan inzetten voor een klimaat en wetgeving die dat in Europa mogelijk maken. Of in de woorden van Mary Robinson, de voormalige president van Ierland, bij de opening van de conferentie in Brussel: vrouwenrechten zijn mensenrechten, en het is van groot belang dat vrouwelijke politici hun stem laten horen. Die oproep neem ik ter harte. En ook nadat ik de Aletta Jacobsprijs in ontvangst heb genomen zal ik de stem van vrouwen dichtbij en ver weg voor gelijke behandeling van vrouwen én mannen laten doorklinken.

**Petra Stienen is publiciste en Arabiste**

